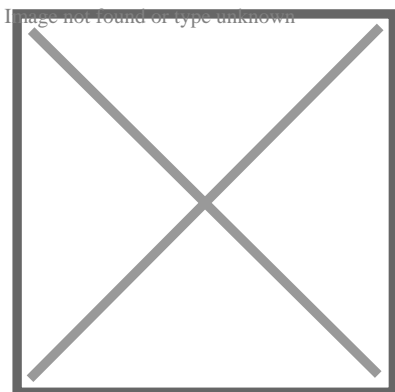


poniedziałek, 23.01.2023

symbole chrześcijańskie i ich znaczenie

Krzyż

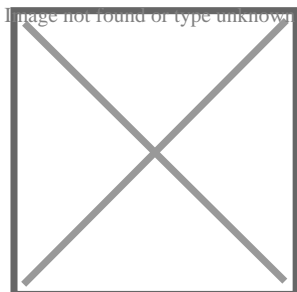


Krzyż jest podstawowym symbolem chrześcijaństwa – symbolem męki i śmierci Chrystusa, ale również Jego ostatecznego zwycięstwa nad nią i nad szatanem; jest też symbolem nadziei i odkupienia; Bożej mocy, mądrości oraz miłości. Należy pamiętać, że w chrześcijaństwie funkcjonują rozmaite rodzaje krzyża. Krzyż, którego używa Kościół katolicki, nazywany łacińskim, składa się z dwóch belek: dłuższej, pionowej, oraz krótszej, poziomej. Belka ułożona pionowo oznacza zarówno jedność natury boskiej i ludzkiej w Chrystusie, jak i łączność Ziemi z Niebem; człowieka z Bogiem. Z kolei belka pozioma symbolizuje całą ludzkość, która dzięki ofercie Jezusa może dostąpić zbawienia.

Po ukrzyżowaniu św. Piotra można było spotkać również odwrócony krzyż łaciński, który odnosił się do ukrzyżowania św. Piotra głową do dołu. Później jednak znak ten przejęli wyznawcy szatana jako znak odrzucenia Boga. Stąd też ten symbol jest używany tylko w tym ostatnim znaczeniu

Odmianą krzyża jest krzyż św. Andrzeja – w postaci litery „X”, gdyż według tradycji św. Andrzej Apostoł został na takim ukrzyżowany. Dziś znak ten można spotkać przez przejazdami kolejowymi i nosi nazwę krzyża św. Andrzeja

Krzyż Jerozolimski



Krzyż Jerozolimski składa się z krzyża i czterech mniejszych krzyży greckich, znajdujących się w każdym kwadracie głównego krzyża. Istnieje kilka interpretacji dotyczących jego symboliki. Jedną z nich jest odniesienie krzyża głównego do postaci Jezusa Chrystusa, podczas gdy cztery mniejsze krzyże przedstawiają czterech ewangelistów. Według innych objaśnień, pięć krzyży odnosi się do 5 ran, które Jezus odniósł, gdy został ukrzyżowany. Istnieje również tłumaczenie, nawiązujące do 4 stron świata, w które rozeszła się nauka Jezusa.

Alfa i Omega

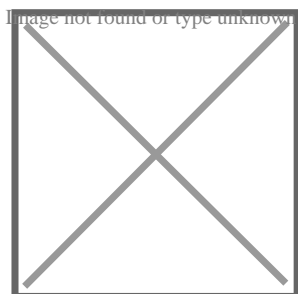


Symbolami chrześcijaństwa są także pierwsza i ostatnia litera alfabetu greckiego, czyli **Α** i **Ω**. Razem symbolizują wszechmoc Boga; oznaczają, że Chrystus jest jednocześnie początkiem i końcem wszystkich rzeczy – że świat od Niego pochodzi i do niego zmierza. Podstawę takiej interpretacji stanowią wersety z Apokalipsy św. Jana: Jam jest Alfa i Omega, mówi Pan Bóg, Który jest, Który był i Który przychodzi, Wszechmogący (Ap 1,7);

I rzekł mi: «Stało się. Jam Alfa i Omega, Początek i Koniec. Ja pragnę ciemu dam darmo pić ze źródła wody życia (Ap 21, 6). Jam Alfa i Omega, Pierwszy i Ostatni, Początek i Koniec (Ap 22,13).

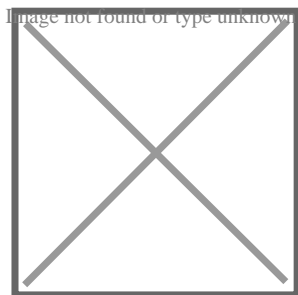
Symbol Alfy i Omegi jest wykorzystywany nie tylko w sztuce sakralnej, ale można go również znaleźć m.in. na szatach, naczyniach oraz przedmiotach liturgicznych.

Baranek



Baranek jest symbolem ofiary jaką poniósł Jezus Chrystus na krzyżu dla zbawienia ludzkości. To odwołanie do nauk Starego Testamentu, w którym baranek przewija się jako motyw ofiary składanej Bogu, będąc jednocześnie kluczowym elementem celebrowania Paschy. Po raz pierwszy, słowami: "Oto Baranek Boży, który gładzi grzech świata", nazwał Jezusa Jan Chrzciciel, kiedy zobaczył go przybywającego nad rzekę Jordan.

Ichthys – Ryba

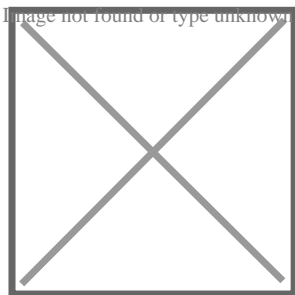


Ichthys to starogreckie słowo powstałe z pierwszych liter pięciu wyrazów: **Ι**(Iēsoûs – Jezus), **Χ**(Christós – Chrystus), **Θ**(Theoû – Boga) **Υ**(Hyiós – Syn) oraz **Σ**(Sôtér – Zbawiciel). Termin ten oznacza rybę, jednym z najstarszych symboli Jezusa Chrystusa i jednocześnie znakiem rozpoznawczym jego pierwszych wyznawców, którego Ci używali w czasach prześladowań.

Ichthys jest chrześcijańskim symbolem utworzonym z dwóch przecinających się łuków, które tworzą kształt ryby. Czasem w kształt ryby wpisanych jest pięć greckich liter: **ΙΧΘΥΣ**(czyt. ichthys), co oznacza ryba. To słowo jest jednocześnie akronimem, oznaczającym Jezus Chrystus, Syn Boga, Zbawiciel:

- **Ι** (Iēsoûs) – Jezus
- **Χ** (Christós) – Chrystus
- **Θ** (Theoû) – Boga
- **Υ** (Hyiós) – Syn
- **Σ** (Sôtér) – Zbawiciel

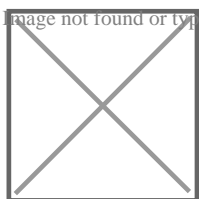
Gołąb



W ikonografii chrześcijańskiej gołąb, a właściwie: gołębicą, to symbol Ducha Świętego. Źródłem przedstawiania Trzeciej Osoby Boskiej w takiej postaci są fragmenty z Ewangelii św. Łukasza oraz Ewangelii św. Jana opisujące chrzest Jezusa w Jordanie:

Kiedy cały lud przystępował do chrztu, Jezus także przyjął chrzest. A gdy się modlił, otworzyło się niebo i Duch Święty zstąpił na Niego, w postaci cielesnej niby gołębicą, a z nieba odezwał się głos: «Tyś jest mój Syn umiłowany, w Tobie mam upodobanie» (Łk 3, 21-22). Jan dał takie świadectwo: «Ujrzałem Ducha, który jak gołębicą zstępował z nieba i spoczął na Nim (J 1,32). Warto dodać, że w sztuce średniowiecza Duch Święty bywał również ukazywany jako dorosły mężczyzna. W 1628 r. papież Urban VII wprowadził jednak zakaz przedstawiania Trzeciej Osoby Boskiej w ludzkiej postaci. Z kolei w 1775 r. Benedykt XIV ustanowił gołębicę jedynym dozwolonym wyobrażeniem ikonograficznym Ducha Świętego i nakaz ten obowiązuje do dziś.

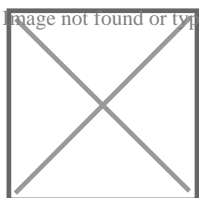
Pelikan



Średniowieczni Europejczycy wierzyli, że pelikany troszczą się o swoje młode do tego stopnia, że gdy nie ma pożywienia potrafią ranić siebie i pozwalać młodym pić swoją krew. Naturalną kolejną rzeczą stały się one symbolem Eucharystii oraz pasji Chrystusa, który przez swoją krew odkupił nasze grzechy.

W czasach średniowiecza pelikan był symbolem męki Chrystusa. Bierze to swój początek z przekonania, że jeśli pelikan nie znajdzie pożywienia, aby nakarmić swoje młode, zrani się i nakarmi je swoją własną krwią. Ten gest porównywano do Eucharystii i symbolicznego picia krwi Chrystusa.

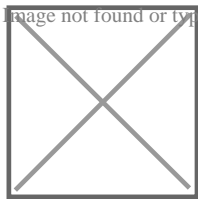
Paw



Starożytni Grecy wierzyli, że ciało pawia nie rozkłada się po śmierci, stały się więc one symbolem nieśmiertelności. Pierwsi chrześcijanie przejęli ten symbol jako odwzorowanie wiecznego życia z Bogiem w niebie, dlatego był też często przedstawiany z Drzewem Życia. Symbol pawia w religii chrześcijańskiej był powszechnie używany przez pierwszych wyznawców tej wiary, co szczególnie jest widoczne w sztuce wczesnochrześcijańskiej.

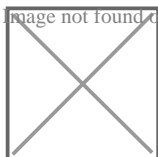
Paw był symbolem nieśmiertelności. Wiąże się to z przekonaniem przejętym od starożytnych Greków, jakoby po śmierci mięso tego ptaka nie poddawało się procesowi rozkładu. Pawie oczy na ogonach były odniesieniem do wszechwidzącego Boga. Natomiast coroczna zmiana upierzenia odnosiła się do symbolu zmartwychwstania. Czasami przedstawiano pawia pijącego z kielicha, co miało symbolizować źródło życia wiecznego.

Oko Opatrzności



Oko opatrzności, nazywane również okiem wszytkowidzącym, jest graficznym przedstawieniem Boga czuwającego nad ludzkością. Spojrzenie oka skierowane jest w dół, zamknięte w trójkącie, którego jeden z wierzchołków skierowany jest ku górze, co ma symbolizować objawienie i wszechobecność Boga. Trójkąt to również symbol Trójcy Świętej. Samo oko otoczone jest promieniami, co nawiązuje do wzroku, światła, mądrości i ducha. Symbol ten, choć używany między innymi przez chrześcijan, swoje początki bierze w starożytnym Egipcie i związany jest z okiem Ra, zwanym również okiem Horusa.

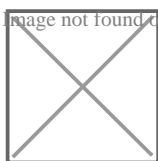
Kotwica



Kotwica była znakiem używanym przez pierwszych chrześcijan. Symbolizowała wytrwałość, opanowanie, bezpieczeństwo i nadzieję w przyszłym życiu, a także zmartwychwstanie. Powszechnym było wpisywanie w symbol kotwicy krzyża łacińskiego lub łączenia jej z symbolem ryby – ichtys. W starożytnym świecie kotwica symbolizowała bezpieczeństwo.

Autor Listu do Hebrajczyków dostosował ten symbol do nadziei, jaką chrześcijanie pokładają w Chrystusie: „Trzymajmy się jej jako bezpiecznej i silnej kotwicy duszy, [kotwicy], która przenika poza zasłonę, gdzie Jezus poprzednik wszedł za nas, stawszy się arcykapłanem na wieki na wzór Melchizedeka.” (Hbr 6,19-20)

Staurogram / Tau-Rho



Stauogram nazywany również Tau-Rho składa się z połączonych greckich liter tau (T) i rho (P) i używany był przez pierwszych chrześcijan jako skrót od greckiego słowa ~~XXXXXX~~ tego krzyż. Litery mogą mieć również głębsze znaczenie. Tau może symbolizować sam krzyż. Rho z kolei posiada numeryczną wartość 100, co może być odwzorowaniem greckiego słowa oznaczającego wołanie o pomoc (również mającego numeryczną wartość 100) lub odniesieniem do Abrahama, ponieważ spółdził on Izaaka w wieku stu lat.

Image not found or type unknown



Chi Rho to monogram powstały ze splecenia ze sobą dwóch greckich liter: X (Chi) i P (Rho). Takie połączenie nie jest przypadkowe – Chi i Rho to bowiem dwie pierwsze litery imienia „Christos”, czyli Chrystus.

Monogramy

IH – wywodzi się z języka greckiego, od pierwszych dwóch liter słowa Jezus (XXXXXXXX). Monogram IH zawiera greckie iota (I) oraz eta (H), które są dwiema pierwszymi literami dla słowa „Jezus” w grece i jako takie były skrótem dla imienia Jezus.

IX – tworzą go pierwsze litery greckich słów: Jezus Chrystus (XXXXXXXXI XXXXXXXXXXX). Monogram IX zawiera greckie iota (I) oraz chi (X), które były pierwszą literą greckiego słowa „Jezus”, a chi pierwszą literą słowa Chrystus. Złączone razem oznaczały właśnie Jezusa Chrystusa.

IHS – to skrócony zapis słowa Jezus, wywodzącego się z greki lub interpretowany z języka łacińskiego jako: Iesus Hominum Salvator, czyli Jezus Zbawiciel Ludzi. Monogram ten, był używany i wpisany w symbolikę Zakonu Jezuitów. Monogram IHS powstał na skutek latynizacji i skrócenia greckiej wersji imienia Jezus – XXXXXXX. Inskrypcje odkryte w katakumbach wskazują, że znak ten był znany i używany już w III w. (początkowo jako IH, następnie IHC, a od VII w. – IHS). W kolejnych stuleciach pierwotne znaczenie skrótu uległo jednak zapomnieniu i w jego miejsce pojawiły się inne interpretacje.

W rezultacie IHS bywa rozwijane i tłumaczone jako:

- In hoc signo (vinces) – W tym znaku (zwycięzisz);
- Iesus Hominum Salvator – Jezus Zbawiciel Ludzi;
- Iesus Humilis Societas – Pokorne Towarzystwo Jezusowe (w tej formie został zaadaptowany przez zakon jezuitów).